

Пальчевська Олександра Святославівна

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА ВМОТИВОВАНІСТЬ НАРОДНИХ ДЕМОНІЧНИХ НАЗВ АНГЛІЙСЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА ПОЛЬСЬКОЇ, ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ

У статті розглядаються особливості номінації та чинники культурної мотивації англійської, української та польської діалектної демонологічної лексики, аналізується її семантична структура. Автор реконструює культурно-міфологічні образи та прослідковує їх вплив на виникнення інших номінацій.

Ключові слова: *номінація, мотивація, внутрішня форма, демонологічна лексика.*

The article deals with the peculiarities of nomination and the factors of cultural motivation of English, Ukrainian and Polish dialect vocabulary, its semantic structure is analyzed. The author reconstructs cultural and mythological images, traces their impact on the origin of other nominations.

Key words: *nomination, motivation, inner form, demonological vocabulary.*

Демонологія, як невід'ємний складник традиційної духовної культури, є об'єктом дослідження фольклористики, етнографії, етнолінгвістики, лінгвокультурології тощо (О.Л. Березович, Н.М. Левкович, В.В. Король, Т. Косінський, А. О. Кривенко, С.М. Толста та ін.)

Як засіб подання мотиваційної ознаки в семантиці новоутвореного слова виступає його внутрішня форма. Умотивованість внутрішньої форми слова залежить від її співвіднесеності з лексичним значенням. Так, наприклад, номінація англійської мови, як *shriker* (від *to shriek* – «волати») – привид, який лякає перехожих своїм криком. Значення мотивованого слова в переважній більшості випадків зрозуміле зі значення лексичної одиниці, що його мотивувала. Невмотивований знак передає своє значення поза зв'язком з іншими лексичними одиницями мови (*ghost* – привид), мотивований знак – в опорі на інші знаки (наприклад вказівка на спосіб дії: *clap-cans* – *to clap cans*).

До номінацій, які концептуалізують надприродні істоти в англійських діалектах відносяться словосполучення з кваліфікаторами страху: *fearing*,

frittening, summed things. Останні, зазвичай, використовуються на позначення привидів будь-якого походження. Ту ж семантику вміщує слово *know*. Так, наприклад, *the know of a dog*, це ілюзорна собака-привид.

За даними словника української мови Бориса Грінченка номінація *Вимітка* використовується на позначення жіночого демонічного персонажу, який за народними віруваннями змушує переносити себе від села до села. 274. Одна з назв домовика в українській мові – *Гуркало*. Лексема концептуалізує уявлення, що домовики створюють грукіт у помешканнях. Демонім *Крутько* утворено від дієслова *крутити*. Так називали злого духа, який згідно з народними уявленнями утворює вихор.

У польському бестіарії одним із найстаріших демонів вважається *Smęt*. Мотватором назви є дієслово *smęcić* зі значенням «заставляти робити щось примусово». *Smęt* відомий тим, що спонукав людей до поганих вчинків.

У номінаціях *Boruta, Borowy* концептуалізується місце проживання надприродної істоти.

Отже, демонологічні найменування відзначаються лінгвокультурною маркованістю, що певним чином характеризує носіїв певної етнокультури. У певному значенні вони не тільки називають предмети уявної дійсності, а й виконують оцінно-експресивну функцію: сигналізують про підкреслено негативне ставлення до названих предметів з боку мовця.